Fruen psykopat, mannen er svak

Prosedyren i Hollekim-saken begynner idag

Bevisførselen i Hollekim-saken er avsluttet. Fru Elsa Guldborg Hollekim er en holdningsløs psykopat, sa professor dr. med. Finn Rud. Sigurd Hollekim er en svak mann og hans tilståelse virket ekte, mener professor dr. med. Ørnulv Ødegaard. Lagmannsretten gjorde seg igår ferdig med alle de seks psykiatrisk sakkyndige. Det ble et langt rettsmøte med et utall av spørsmål til legene fra lagmannen, statsadvokaten og forsvarsadvokatene.

Prosedyren begynner idag. Man regner med at statsadvoat Einar Melander avslutter sitt første innlegg i dagens rettsmøte og at høyesterettsadvokat Alf Nordhus vil komme i gang med sin prosedyre utpå dagen.

Se reportasje fra Aftenpostens utsendte medarbeider, side 12.

Onsdag morgen 12. mai 1965. Nr. 214

Fru Hollekim er psykopat, erklærte de sakkyndige igår

Fruen svarer med voldsomt utfall mot psykiaterne. Prosedyre idag

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider
ODD BERGFALD
Bergen, 11. mai.

— Elsa Guldborg Hollekim er en psykopat med holdningsløs karakter. Hun er både viljeløs og viljesterk, — viljesterk når det gjelder forholdet til sin mann, sa professor, dr. med. Finn Rud som sakkyndig i retten idag. Om hennes mann Sigurd Hollekim sa professor, dr. med. Ornulv Odegaard: — Til meg sa han at det virket som en lettelse da han fikk tilstå. Han er en svak mann, som ikke har klart å leve efter sine høye idealer.

Professor Rud avga sin erklæring efter selv å ha avhørt og delvis lest brev og erklæringer fra ialt ca. 80 personer. Professor Ornulv Odegaard sa på høyesterettsadvokat Alf Nordhus' spørsmål at han hadde avgitt sin erklæring efter en times samtale med Hollekim, én gang på Gaustad sykehus og to ganger på fengselssykehuset i Oslo, og efter å ha gått igjennom sakens akter.

Fru Hollekim kom med voldsomme utbrudd efter at psykiaterne hadde avgitt sine erklæringer og sa at hun, dersom retten ikke undersøkte denne sak skikkelig, ville søke hjelp hos en skeiking som er nervelege i Amerika.

Gulating lagmannsrett forsatte idag Hollekim-saken. Det ble avhørt en rekke vidner foruten de seks sakkyndige leger. Dermed er man kommet så langt i saken at statsadvokat Einar Melander begynner sin prosedyre imorgen tidlig. Ingen vet hvor lenge statsadvokaten ville holde på, men man regner med at han vil være ferdig før middagspausen. I løpet av forsdag er det håp om at alle tre parter er ferdig med sin prosedyre slik at lagmannen kanskje allerede fredag kan begynne rettsbølærinen. Hvis det skjer, er det mulig at man kan få lagrettens kjennelse utpå ettermiddagen eller kveden fredag.

Overlege ved Valen Sykehus Konrad Lunde sa innledningsvis i sin erklæring om Hollekim at han ikke alltid hadde vært en tufa i forhold til sin kone». Denne bemerkning fra overlegen utløste en protest fra fru Elsa Hollekims forsvarer advokat T. Backhoff Tollefsen. Dette førte til at statsadvokat Einar Melander anmodet om at dørene måtte lukkes, men med adgang for pressen til å referere. Det ble Ikke kjennelse for at dørene skulle lukkes, og alle de seks legers erklæringer ble gitt for fullsalt rettsal med full adgang til referat.

«Ture seg bort fra sin dårlige samvittighet»

— Fru Hollekim laget scener og truet seg til penger. Hun festet særlig i årene efter 1951. Hun ville ture seg bort fra sin dårlige samvittighet. Sigurd Hollekim har selv sagt om henne at hun var fanden-i-voldsk på denne tid, da hun var 26 år, sa overlegen. Herr brot statsadvokat Melander inn:

— Ligger det i dette at hun alltid fikk sin vilje?

— Ja, svarte overlege Lunde. Hollekim gav efter for huseredens skyld. Det var i 1951 tale om skilsmisse, men familien, slekten, var alt for Hollekim. Hele analysen av hans liv har vist at han har haft en tjenende innstilling.

Hollekim en slave

— Hollekim var ikke til å begynne med matt i sin innstilling overfor hustruen, sa overlegen, men litt efter litt har han gitt efter.

Statsadvokaten: — Ble det efterhvert et monster for ham å gi seg over overfor konen?

— Ja, det må jeg innrømme er min mening om ham.

— Hva bygger dere på når dere sier at han ikke er sinnssyk?

— Vi bygger på samtaler med ham, hans barn, hans øvrige familie og hele slekten samt venner, arbeidskamerater og alle som kjenner noe til ham opp gjennom årene. Det er ikke holdepunkter for å anta at han er sinnssyk.

— Har dere funnet noen forandringer hos ham i tiden omkring 18. januar 1958?

— Lagretten har jo selv hørt at han arbeidet natt og dag og at han sovnet under alle måltider. Han var en slave av situasjonen.

— Hvilken situasjon, kom det fra statsadvokaten og høyesterettsadvokat Alf Nordhus: — Av sin familiesituasjon. Den måtte og skulle holde sammen.

— Hvis han har gjort den handling tiltalen gjelder, mener da dere sakkyndige at han ikke var bevistløs eller handte innsnevret bevistbelsgrad, og hva bygger dere eventuelt dette på?

— Han husker alt og gir en logisk fremstilling av det hele, full av detaljer.

— De er klar over at han her i retten sier at «det svartnet for øynene mine.»?

— Ja, det endrer ikke vår sakkyndige erklæring. Han tror kanskje det er sant. Kanskje er det usant, kanskje er det løgn, men det betyr ikke noe. Vi fastholder allikevel vår erklæring.

— Kan ikke hans bevisthet ha vært redusert på grunn av opptrin i hans hjem?

— Dere har nu alle hørt at han var overarbeidet. I de fjorten dager dere har sittet her i retten har dere sett denne likevektige mann. Det vil vel være mærkelig om han ikke var ute av likevekt i handlingsøyeblikket dersom det er så at han har gjort gjerningen. Men det har i tilfelle vært et svakt øyeblikk.

Eventuell oppfordring til drap

— Fra sitt hjem har han bevart sine gode interesser, fortsatte overlege Lunde. Jeg har personlig foretatt en lang rekke undersøkelser om ham og selv har jeg intervjuet over 20 personer. Han var avholdt av alle og han var meget barnekjær.

Statsadvokaten: — Hvis fru Hollekim er skyldig og er kommet med en oppfordring til ham om å ta livet av sin kone, kan det da tenkes at han har gitt efter?

Overlege Lunde nølte et øyeblikk, men så kom det: — Det er et farlig spørsmål, men Jeg er redd for at jeg må svare Ja.

— Hvordan har tilståelsen virket på ham?

— Den har virket befriende. Han har fått til ro og han er forberedt på å ta følgene av sin handling.

— Ligger det ekte anger bak hans tilståelse?

— Det tror jeg bestemt.

Derefter begynte advokat Nordhus å spørre overlegen.

— Har De ved Deres grundige undersøkelser funnet noe som taler imot Deres karakteristikk av ham?

— Absolutt ikke. Og det irriterte meg i grunnen, men det ansporet meg til enda flere undersøkelser.

— Er ikke Sigurd Hollekim litt unormal?

— Jeg er ikke sikker på at jeg er forpliktet til å svare på dette. Jeg er nemlig ikke et av «de store trær i skogen», sier overlegen og vinker bort mot de to professorer i psykiatri, Finn Rund og Ornulv Odegaard.

— Jeg tror nok De må svare, sier advokaten. — Jeg stiller mitt spørsmål til Dem som sakkyndig og da må jeg ha rett til å få et svar på det.

— Han kommer i hvert fall ikke inn under begrepet sinnssykdom, sier overlegen endelig.

Advokat Nordhus fortsetter: — Hvis en person arbeider som Sigurd Hollekim og utholder alle disse vanskeligheter, har vi da ikke med et nevrotisk, sykt sinn å gjøre?

Nu tok overlegen litt lengre pause og så kom det: — Jeg skal innrømme at dette kan vi d r o f t e, så eiskverdig skal jeg være, men heller ikke mer.

Psykiatrisk litteratur

Advokat Nordhus legger frem flere bøker om psykiatriske emner på bordet, siterer noe fra en amerikansk psykiater, Carl Meingers bok «Man against himself», og spør til slutt:

— Har Sigurd Hollekim vært tilfreds med å utholde alt dette? Hvis ikke, vil jeg gjerne diskutere det syke sinn.

— Hollekim har ikke vært tilfreds på mange år, men dette er det åh barer.

— Når han aldri har avreagert, selv ikke med en liten rus, må det ikke da komme en «eksplosjon»?

— Det må komme en slutt og en reaksjon, sier overlegen.

Psykogene psykoser

Advokat Nordhus bringer inn et nytt begrep i diskusjonen med overlegen og leser fra en bok utgitt av en dansk psykiater: «Hvis omstendighetene blir for hårde, kan det føre til psykogen psykose som efterpå ikke efterlater spor.»

— Kan dette være tilfelle med tiltalte? spør han så.

— Det kan jeg ikke utelukke,

Statsadvokaten: — Hva er en psykogen psykose?

— Sjelelig betinget psykose, sier overlegen.

Advokat Nordhus går nærmere inn på Hollekims liv og spør om ikke tiltalte for bokstavelig «levde efter gode forsetter». Til dette sier overlegen at da kommer man vel inn på spørsmålet om vanedannelse, og så sier han:

— Vi mennesker vil beholde våre gode vaner fra være hjem. Det har tiltalte gjort. Men, tilføyer han, — nu kommer vi vel inn i en diskusjon om metafysikk, advokat.

Advokat Nordhus går sterkt inn på overlegen for å få vite om denne har inntrykk av at tilståelsen er umiddelbar, eller om Sigurd Hollekim rekonstruerer det hele. Og han siterer fra Hollekims brev til overlegen: «Jeg gikk som i skodde hele tiden og visste hverken ut eller inn, bare frit og arbeide». — Kan en som uttrykker seg slik være ved bevisthet i medisinsk forstand? vil advokaten vite.

Svar: — Jeg har forstått dette som et almennelig menneskelig begrep. — nå det betydde at han ikke hadde noen glede, at alt var bar slit, sier overlegen.

— Kan hans mangel på søvn ha influert?

— Det k a n influere på ham. Det kan undergrave hemningsmekanismen. Søvnen er en del av nærlingen, men nu overlater jeg til de to professorer å svare på advokaten mange spørsmål, smiler overlegen.

Men Nordhus fortsetter: — De har foretatt Deres undersøkelser av tiltalte seks år efter den påstatte handling. Er det videnskapelig mulig at det kan være en feilregning av Dem?

— Ja, bevares, svarer overlegen. — Alt jeg har sagt er min anlagelse med den lille erfaring jeg har som psykiater.

Det vakreste jeg har hatt med å gjøre

Advokat Backhoff Tollefsen ville vite noe nærmere om en bror av tiltalte som har vært implisert i en dyremishandlingssak og spurte om overlegen fastholdt at Sigurd Hollekim alltid var rolig og beherskel.

Efter en stunds eftertanke sa overlegen: — Sigurd Hollekim er karakje anderledes når det gjelder barna. Når jeg snakker med ham om dem har jeg inntrykk av at jeg kommer rett inn til hans hjerte. Det er en nydelig gjenstridighet med barna. Det er noe av det vakreste blomsterbed jeg har hatt befatning med i min praksis som psykiater.

— Men også blomsterbed har ugress, repliserer advokaten.

— Jeg har ikke funnet ugress i dette bed, men vil De plukke der så varsågod, sier overlegen rolig.

Efter flere spørsmål fra advokaten om Hollekims anglevelige ro og beherskelse både under denne sak og nu, sier overlegen:

— Sigurd Hollekim har alltid svart rolig og beherskel. Han kan here også advokater å opptire rolig.

Stolt av sin kone

Dr. Salve S o l h e i m hadde sammen med overlege Lunde foretatt observasjon av Hollekim og erklært seg helt enig med overlegen. Men han hadde noe å tilføye:

— Om et forhold vedrørende tiltalte har vi skrevet at han er «fryset» og holdningsløs. Jeg vil presiser at med dette sikter vi til Hollekims økonomiske transaksjoner.

Statsadvokat Melander falt inn med første spørsmål:

— Når han tilstår, kan det da være en rekonstruksjon?

— Jeg har inntrykk av at det var en erindring hos tiltalte, men det er min personlige oppfatning, som forøvrig er blitt styrket under hovedforhandlingen.

— Hva med hans følelsesmessige reaksjoner?

— Han var sterkt følelsesmessig berørt da han fortalte meg om det som angivelig skal ha foregått. Det skal meget til for Hollekim legger sine følelser for dagen. Han måtte være en god skuespiller om han skulle vise disse følelser uten virkelig å ha dem.

— De mener altså at følelsene var ekte?

— Ja, absolutt.

Hvis han dekker en annen —

Advokat Nordhus: — Hvis han dekker en annen, holder De det da for utelukket at han kan vise disse følelser når han tilstår?

— Sikter advokaten til om han skulle ha funnet Astrid Ardal død og hadde mistanke om at en bestemt person skulle ha forvoldt hennes død?

— Ja, Jeg sikter til det, svarer Nordhus.

Efter noen betenkningtid, sier dr. Solheim: — Jeg tror ikke jeg kan svare på det spørsmål.

— Anser De det for mulig at di under det arbeidspress han hadde kan ha utviklet seg et drapsønske vis-à-vis Astrid Ardal?

— Da forekommer det meg at adressen for drap ikke er riktig!

— Nu vurderer legen det moralske og ikke det medisinske ved saken. Kan det tenkes at Hollekim folte seg sterkt seksuelt knyttet til sin hustru?

— Han var oppriktig glad i sin hustru.

— Tilbake til Astrid Ardal: Kan det tenkes at hennes stilling i hele sakskomplekset har opparbeidet et ubevisst drapsønske hos Hollekim?

— Det er umulig å svare på dette, sier dr. Solheim.

Statsadvokaten: — Kan et ønske være ubevisst?

Advokat Nordhus: — Det må legen gjerne svare på.

— Ja, sier dr. Solheim, et ønske kan selvsagt være ubevisst.

Lagmann Eftestøl: — Kan det være slik at Hollekim ikke husker handlingen, men t r o r han husker den.

— Jeg tror bestemt at jeg kan utelukke den mulighet at han rekonstruerer handlingen, sier legen.

Advokat Nordhus: — Deres videnskap er ikke eiskalt?

— Nei, gudskjelov, sier dr. Solheim og tilføyer: — Det er det som er det charmerende ved den.

Lagmannen: — Kan De svare på om De har oppfattet Hollekim som en noktern person?

— Ja. Han uttrykker seg heller forsiktig eom overdreven.

— Har De noen forestilling om hans fantasiliv?

— Nei, men han er som sagt en noktern mann som ikke lar fantasien løpe av med seg.

Ikke en flyfille!

Fru Hollekim har hittil ikke sagt noe, men nu utbryter hun: — Kom da med alle disse herrer som dere sier jeg har vært utro sammen med. Kom hit til retten med dem. La oss få høre dem. Jeg vil ikke lenger finne meg i alle disse beskyldninger. Jeg vil ikke høre at jeg er en flyfille!

— Får jeg stille et spørsmål, sier hun, mens hun tar til tårene. Hvis jeg hadde vært frisk denne lørdag 18. januar 1958 og jeg hadde båret stampen sammen med Sigurd til låven, ville han ha drept meg da?

— Det kan ikke de sakkyndige svare på.

Statsadvokaten: — Kanskje fruen selv best kan svare på det spørsmålet.

Han hjalp alle

Overlegen ved fengselssykehuset i Oslo, Jon L e i k v a m, forklarte i retten at Sigurd Hollekim la på fengselssykehuset fra 1. oktober tilpor til 23. januar iår.

— Han var helt monstergyldig liele tiden. Intet ved ham tydet på psykisk abnormitet. Han hadde hele tiden hjulpet sine medfanger og snakket vel om alle. Det kom aldri et vondt ord fra ham.

Overlegen trodde ikke at Hollekim rekonstruerte tilståelsen, og han sa: — Jeg har opplevet mange ganger at drapsmenn som har tilstått og er dømt for drap i årenes løp har villet pynte på sin tilståelse om handlingen. Det er endog eksempler på at de har sokt gjenopptagelse fordi de efter års forløp har følt seg uskyldig dømt.

Efter at overlegen hadde beskrevet Hollekim som en meget noktern mann, utbryter advokat Nordhus:

— Ja, men er ikke nettopp hans nokternhet en fare, det at han selv jo ville regne med å bli tatt for en noktern person når han tilstår?

— Jeg skal ikke skjule at dette er min personlige oppfatning, det er slik jeg skjønner det, men lagretten må jo gjerne skjønne det anderledes, sier overlegen.

Ikke noen psykisk gåte

Professor dr. med. Ornulf O d e g a a r d, som vandrøyk er medlem av den rettsmedisinske kommisjon, men ikke er det for denne saks vedkommende, sa at han gjerne ville redegjøre for norsk rettsopptatning nar det gjaldt begrepet sinnssykdom. I Norge er det ikke regelen at kortvarige avvikelser er sinnssykdom. Hvis det var tilfelle ville en «eksplosjon» som utløste en voldshandling vere en sinnssykdom, — sa professoren.

Det har vært sagt at Sigurd Hollekim er en psykisk gåte. Jeg synes ikke han er det, sa professoren. Jeg synes vi forstod ham svært godt da han forklarte seg for oss. Det finnes personer som tilstår handlinger de aldri har begått. Noen tilstår skyld for verdenskrigen, andre tilstår andre ting, men Sigurd Hollekim tilhører ikke en slik type.

Efter å ha sagt at Sigurd Hollekim var en svak mann, sa professoren at en slik mann kan komme i en situasjon hvor han får en «eksplosjon».

Statsadvokaten: — Er det noe sinnssykt i det?

— Nei. Hvis det var det, ville ved d» fleste drapsmenn på frå.

— Ja, det er et spørsmål om ikke a l l e drapsmenn gikk fri da, sier professor Odegaard.

Psykopaten Elsa Hollekim

Det var et annet bilde som ble tegnet av fru Elsa Guldborg Hollekim. Mens intet menneske har hatt noe stygt å si om hennes mann, legmd professor dr. med Finn Rund et bilde av fru Hollekim som var svært lite flatterende. Professoren sa:

— Hun er født og oppvokst på Flesland i Fana. Hun fikk vanlig gjennomsnittskarakterer på folkeskolen. Som ung pike var hun pen, livlig og meget omsvermet. Hun hadde aldri noen fast arbeidsvirksomhet. I 1938 giftet hun seg med agronom Sigurd Hollekim. I tiden før de flyttet til Frøsdal i Fana, stelte hun huset sitt så noenlunde bra. Men derefter blei det en forandring. Hun kom nærmere hjem og fikk flere venner. Det ble da en utglidning i forhold til mannen, barna og i økonomien.

— Vi har foretatt en intelligensundersøkelse av henne og er kommet til at hun har en intelligensalder omkring 14 år, eller en IQ på 87. Det er jo en usikker undersøkelse, men hun har noe under gjennomsnittsintelligens.

Hun er fantasilogner

— Elsa Hollekim har vesentlige avvikelser når det gjelder karakter, fortsatte professoren. — Hun har visi seg å være et holdningsløst menneske. Hun er viljeløs, men også viljesterk, overfor mannen. Hun er en fantasilogner med alvorlig brist i sin moralske legning. På engelsk omtales dette som Moral Insanity. Hun har visse hysteriske legninger. Hun er en psykopat med holdningsløs karakter. Por henne må vi konkludere være undersøkelser med å si at hun har mangelfullt utviklede av varte svekkede sjelesvner; men hun er ikke og var ikke sinnssyk på den påstatte gjerningstid.

Statsadvokaten: — Dekker hennes manglende moral flere områder?

— Hun følte intet ansvar som hustru og mor, og hun har ikke evne og viljе til å hjelpe sin mann. Hun reiste bort fra barna, som ikke fikk noe stell. Det kostet henne intet å låne penger. Hun var utro i ekteskapet, hun hadde vesentlige moralske brist på mange områder.

— Hva med menneskelige egenskaper som redelighet, ærlighet, godhet, ansvarsfølelse og hjelpsomhet, spør statsadvokaten.

— Hun har vært hva vi kan kalle «dumsnill». Hun har gjerne gitt bort gaver, men aldri gjort noe for noen. Hun er egosentrisk, alt dreier seg om henne, hun viser ikke menneskelig godhet. Man kan ikke stole på henne!

Lagmannen: — Hadde hun sterk makt over sin mann?

— Ja, absolutt, svarer professoren.

— Gjelder alt det De har sagt om henne uten hensyn til om hun er skyldig eller ikke.

— Det gjelder i alle tilfelle.

Portsatt side 17, spalte 1.

Hollekim –

Forts. fra 12. side

Statsadvokaten: — **Hva slags materiale har De bygget på?**

— Det er et meget omfattende materiale om henne. Til å begynne med møtte vi en mur av taushet, men nå har vi snakket med 46 personer, skrevet til en lang rekke andre personer og fått svar. Ialt 80 personer har uttalt seg. Selv reiste jeg Fana rundt for å undersøke om henne. Jeg ville inn i hjemmene der for å se forholdene der hvor man kjente til henne.

Advokat Backhoff Tollefsen ville vite om fru Hollekims moral hadde noen tilknytning til fruens intelligens.

— Hun var ikke så dum at hun ikke forstod hva hun gjorde.

— De sier at hun hadde makt over sin mann? Hva bygger professoren det på?

— Jeg er enig med professor Odegaard i at Hollekim var en svak mann. Men han hadde en sterk kvinne mot seg.

— Er De klar over at ekteparet også har lånt penger efter 18. januar 1958?

— Ja. Lån var vel en livsform for disse mennesker.

Advokat Nordhus: — Er det i hennes slekt andre som er registrert?

— Ja, og i vesentlig negativ grad.

— Er det fremmed blod i henne?

— Det er sagt at det er nederlandsk blod i henne. At hun skal stamme fra en adelsfamilie, men det finnes ikke holdepunkt for et slikt rykte. Men det er ikke hun som har spredt dette rykte.

— Kan hun som psykopat ha makt over sin mann?

— Ja, det er påfallende å se, og det kan bunne i hennes ville og charme.

Overlege Lydia Broch U t n e slutter seg i ett og alt til professor Rudds uttalelse om fru Hollekim.

«Bare historier om meg!»

Nå ble det for meget for fru Hollekim. Hun hadde sittet gråtende, og hørt på professoren, og det var tydelig at alt det han sa gjorde et sterkt inntrykk på henne. Gråtende sa hun: «Folk og barna mine har laget historier om meg bare fordi jeg er skilt. Da jeg lånte penger, så var det for at Sigurd skulle kunne å betale tilbake andre lån, alt dette er så forferdelig. Dere har ikke lov til, og dere får ikke lov til å si slikt om meg. Jeg har sleit i Amerika, en som er nervelege, og hvis jeg ikke får hjelp her hjemme i Norge, henvender jeg meg til ham. Alt det dere har sagt og lørt er onde rykter.

Dermed ble retten hevet.